

N:o 130.

Af Herr Ivar Månsson: Angående förändrad lydelse af § 23 i Kongl. Förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Sistlidne riksdag väckte jag genom motion n:o 47 förslag rörande förändring af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd. Denna min motion, som af Lag-Utskottet behandlades, vann ej af detta erkännande, utan höll i stället på att gifva anledning till en lagförändring, som jag ej anser lämplig vare sig för lekmän eller prester, för nutid eller eftertid.

Hvad som ger mig anledning att äfven nu framlägga förslag om upphörande af pastors sjelfbeskrifvenhet som ordförande i skolråd är den visshet jag eger att en förändring i detta fall tarivas, det erkännande frågan rönt inom Andra Kammarén, samt hopp om att det Utskott som denna gång kommer att heandla frågan skall icke allenast, i likhet med förra årets Lag-Utskott, erkänna att fall inträffa då presten i församlingen hvarken kan eller bör vara ordförande, utan äfven antaga eller upprätta ett lämpligt förslag för afhjelpande häraf.

Hvad som gifvit anledning till att pastor blifvit förordnad som sjelfskrifven ordförande i skolrådet, var helt säkert det man då ej utan med skäl ansåg, det han var den ende inom församlingen, som var kompetent att utföra ett sådant ordförandeskap samt egde nog lust och kraft att vilja uppoffra tid och arbete härför. Detta egde nog sin riktighet, ty derigenom att man i allmänhet ej insåg folkskolans stora betydelse, såsom den nära nog enda institution der folket hade att erhålla en sannt medborgerlig bildning, så fanns bland allmänheten ej heller något egentligt intresse för skolans värdande, utan skulle detta senare öfverlemnadt åt allmänheten sjelf, åtminstone på många ställen, ledt derhän, både med afseende på utgifter för skolans bästa som ock omsorgen om hennes vidare utveckling, att skolorna, och till följd deraf vårt folks bildning, stått på en vida lägre ståndpunkt än hvad nu är fallet. Vi hafva sålunda presterskapet till synnerlig stor

del att tacka för vår folkskolas framgång. Denna min åsyftade förändring torde ej heller i någon mån få anses tillkommen af misstroende mot presterskapet, utan endast såsom en tidsenlig, på fulla skäl sig stödjande nyttig förändring.

Om det nu å ena sidan hvarken kan eller bör betviflas att många prester finnas hvilka ega både kraft och vilja att på bästa vis sköta sina församlingars skolväsende, så kan det väl å andra sidan icke heller förnekas, att församlingar finnas, hvars pastorer äro genom sjuklighet eller ålderdom urståndsatta att egna sina krafter åt annat än det rent kyrkliga, och mången gång ej utan att anstränga sig öfver förmågan mäktat uträtta detta; hur skola de då förmå handhafva vården om skolans angelägenheter som sig borde? Männe en sådan pastor gerna skulle ingå till domkapitlet med en offentlig anhållan om att blifva entledigad från skolrådsordförandebefattningen, om han än skulle önska ett sådant entledigande? Jag vågar betvifla det så skedde förr än i aldra yttersta nödfall. Männe någon församlingsbo skulle vilja ingifva en klagoskrift eller anhållan om afsked å en sådan pastor som skolrådsordförande, om det i öfrigt vore en man, hvilken var älskad och värderad som prest inom sin församling? Jag betviflar äfven detta. Vore det icke lämpligare, för såväl församling, pastor som ock skola, om skolrådet hade rätt, att, då det insåg sådane förhållanden, utan så många omvägar och offentliga åtgärder, öfverflytta ordförandeskapet på annan person.

Andra prestmän finnas, hvilka nästan uteslutande önska egna alla sina tankar, ord och gerningar åt det religiösa, för hvilket också de af ingen kunna klandras, men derigenom böra de ej heller innehafva befattningar som äro förenade med mera allmänna och borgerliga ärenden, hvilka följaktligen af dessa skola behandlas med föga intresse. Det kan visserligen invändas, att i folkskolan bör ju religionsundervisningen stå som viktigaste kunskapsämnet, och därför äro just sådana prester nödvändiga som ordförande i skolråden. Men då vi veta, att genom folkskolestadgans 10 § det både är presterskapets rätt och pligt att utöfva en sorgfällig uppsigt öfver ledningen af religionsundervisningen i folkskolan, så bör man väl ej betvifla att icke detta ämne i alla fall skall med nit och värme tillgodoses. De flesta öfriga läsämnen som förehafvas inom skolan, likasom en mängd ärenden som tillhör en ordförandes ledning, såsom byggnad, anskaffande af materiel m. fl. skolans angelägenheter, undgå sådane mäns både uppmärksamhet och intresse.

Genom att taga bort sjelfskrifvenheten som ordförande i skolrådet är dermed ju icke sagdt, att presten uteslutes från skolrådet utan bör kvarblifva der som ledamot, för att, när honom för godt synes, derstädes infinna sig för att lemna råd och upplysningar; och det bör ju icke kunna betviflas, att då det är en man, som med nit och varmt intresse omfattar skolan och eger lust och kraft att utöfva ordförandeskapet, han också af skolrådet dertill blir utsedd.

Att bibehålla presten som sjelfskrifven ordförande i skolrådet derför att skolan i annat fall möjligen skulle lida brist på tillsyn eller ledas på afvägar, kan

ju ej hafva ringaste skäl för sig, ty folkskolan betraktas numera som folkets aldramöjligaste institution, och att förbättra och omhulda den ligger snart i hvars och ens största sträfvan; och i hvarje kommun skola alltid finnas män som kunna leda skolrådsordförandebefattningen lika väl som män finnas, de der leda ordförandeskapet i kommunalstyrelse och nämnd.

För öfrigt om på något ställe skolärenden ej komme att handhafvas som sig borde eller skolan i öfrigt toge någon som helst missriktning, så finnas ju folkskoleinspektörer som kunna vidtaga åtgärder för afhjelpande af sådant.

På grund af hvad jag här kunnat anföra och i öfrigt hänvisande till hvad i frågan förut förekommit, hemställer jag,

att Riksdagen ville för sin del besluta, det 23 § i Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 skall erhålla följande förändrade lydelse:

“Kyrkoherden eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild ständig prestman finnes anställd, skall han föra ordet när kyrkoherden eller den som hans embete förvaltar ej är i stämman tillstädes.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkovärdar samt så många i kyrkostämma valde, för gudsfruktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Ledamöter i skolrådet äro församlingens kyrkoherde eller den hans embete förestår samt så många i kyrkostämma valde, för nit om skolväsendet kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Skolrådet väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

I såväl kyrkorådet som skolrådet må ledamöternes antal, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.

Om remiss af denna min motion till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1874.

Ivar Månsson.

Uti förestående motion instämua:

<i>Sven Nilsson,</i> i Österslöf.	<i>Per Nilsson,</i> i Kulhult.	<i>O. Thorell.</i>
<i>M. Ekström.</i>	<i>P. Olsson.</i>	<i>Sven Andreasson.</i>
<i>Pehr Pehrsson.</i>	<i>Anders Persson.</i>	<i>Gunnar Eriksson.</i>
<i>J. E. Billström.</i>	<i>A. Andersson,</i> i Intagan.	<i>Anders Andersson,</i> i Nyckelby.
<i>Jöns Andersson.</i>	<i>Nils Hansson.</i>	<i>Aug. Börjesson.</i>
<i>J. Sandstedt.</i>	<i>J. M. Wikström.</i>	<i>Christen Assarsson.</i>
<i>S. Benj. Linné.</i>	<i>Ola Jönsson.</i>	<i>D. v. Schulzenheim.</i>
<i>Lars Ersson.</i>	<i>Nils Nilsson,</i> i Stäfvie.	<i>Lars Börjesson.</i>
<i>Ola Andersson.</i>	<i>Nils Nilsson,</i> i Espinge.	